

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти: *Постанова Кабінету міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п#n9>

2. Державний стандарт базової середньої освіти: *Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898*. URL: <http://school19.zp.ua/wp-content/uploads/2020/10/derzhstandart-converted.pdf>

ДІЯЛЬНІСТЬ НАУКОВИХ ШКІЛ З ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Титаренко В. П.

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики технологічної освіти, м. Полтава

Упродовж багатомісячної історії поняття наукова школа є історичним, яке зазнало надзвичайного розвитку. Поява колективної форми творчої діяльності появилася ще у античну епоху. Це учителі, учні та послідовники різних учень. Таким прикладами стародавніх філософських шкіл можуть бути мілетська, піфагорійська, школа Платона, а також школа Г. Галілея.

Поняття «наукова школа» характеризується різними дефініціями. У науковій літературі проблемою наукової школи займався К. Ланге. Він аналізував класичну наукову школу, яка формується на базі університету під керівництвом відомого вченого. Ф. Мільков писав, що «наукова школа» - це історично визначений колектив, який активно розробляє перспективні проблеми наукового напрямку. На сучасному етапі О. Шаблій відзначає, що наукова школа - це передусім система оригінальних наукових ідей і їх втілень у наукові принципи, теорії і концепції, а також у конструктивні розробки групою (колективом чи науковими інституціями тощо) учених, переважно однодумців на чолі з визначною особистістю.

«Сучасний тлумачний словник української мови» трактує наукову школу як напрям у науці, літературі, мистецтві, суспільно політичній думці, який ґрунтується на спільних поглядах, ідеях, принципах тощо.

В українському педагогічному енциклопедичному словнику наукова школа характеризується особливими успіхами і, як правило, пов'язується з іменами відомих учених.

У останні десятиріччя значна увага зосереджена на формування наукових шкіл як у академічних дослідних інституціях, так і у вищих навчальних закладах. Наявність наукових шкіл у певній галузі науки свідчить про її активне функціонування і прогресивне зростання.

Сьогодні наукова школа-це професійна праця людей, що сформувалася під керівництвом особистості-ученого лідера. Вона займається науково-дослідницькою роботою у новому науковому напрямку та вирішує такі основні функції : дослідження наукових знань, обов'язкове їх поширення та підготовка аспірантів і докторантів.

Наукові школи у сучасному розумінні виникли у ХІХ ст., коли почали організовуватися лабораторії, науково-дослідні інститути й наукові товариства, запровадилися колоквіуми, почали видаватися спеціальні наукові журнали.

Важливим напрямом досліджень кожної галузі науки є персоналістичний. Найбільш повно методологія персоналістичного підходу розроблена у науковому доробку О. В. Сухомлинської, яка першою виділила як «окремий предмет» педагогічного дослідження творчу наукову біографію педагога, тобто «персоналії».

Українські вчені за методологічним статусом наукових ідей виділяють теоретичні й експериментальні наукові школи. Найбільш популярною та відомою є теоретична наукова школа педагогічної майстерності, започаткована академіком І. А. Зязюном у сімдесяті роки ХХ-го ст. Члени цієї школи працюють не лише у педагогічних вищих навчальних закладах, а і у професійних. Ідеї школи впроваджувала педагогічна громадськість Китаю, Польщі, США, Японії та інших країн. Під час педагогічних досліджень членами школи встановлено, що найважливішою властивістю педагогічної майстерності є гуманістичне спрямування діяльності вчителя, його професійна компетентність, педагогічні здібності і педагогічна техніка.

Гриньова М. В. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, заслужений працівник освіти України. Коло наукових інтересів проф. Гриньової М. В. пов'язане з розвитком та впровадженням інноваційних засад педагогічної майстерності, освітнього менеджменту, управління проектами та інноваціями, концептуальними засадами.

Проф. Гриньова М. В. – педагог новатор, науковець нового покоління. Вона створила власну потужну наукову школу «Саморегуляція

як основа успішної педагогічної діяльності». Під її керівництвом захищено 18 докторських та 100 кандидатських дисертацій.

В Україні зарекомендувала себе теоретична школа педагогіки мистецької освіти, започаткована О. П. Рудницькою. Основною науковою ідеєю школи стало обґрунтування культури відповідності та особистісної спрямованості змісту, форм і методів мистецької освіти, шляхів реалізації культурологічного та інтегративного підходів у навчанні мистецтва.

Науковою базою вивчення проблем підготовки вчителів і викладачів є фундаментальні роботи лідерів наукових шкіл, професорів В. Мадзігона, Д. Тхоржевського, В. Сидоренка, О. Коберника, М. Корця, В. Тименка, Л. Оршанського та ін.

Перед науковцями постають сучасні проблеми навчання і виховання поколінь щодо обміну різними видами інформації, упровадження нових наукових ідей, які створюються у формальних і неформальних наукових школах.

Одна із відомих наукових шкіл з трудового навчання та технологій є школа академіка В. М. Мадзігона, яка відома в Україні.

Василь Миколайович відомий серед педагогічних працівників України та поза її межами, вивчає та досліджує проблеми галузі. «Технології» та виховання учнів і молоді, реалізація політехнічних основ поєднання навчання з продуктивною працею. Під його науковим керівництвом захищено 10 докторських і 40 кандидатських дисертацій.

Створивши наукову школу академік Д. О. Тхоржевський присвятив свою діяльність дослідженню проблеми трудової підготовки молоді, включаючи допрофесійне та початкове професійне навчання учнів шкіл, спрямувавши свої наукові пошуки на вдосконалення змісту та методики трудового навчання у школі та методичної підготовки вчителя трудового навчання. Значну увагу академік Тхоржевський Д. О. зі своїми учнями приділив дослідженню систем трудового навчання, процесів формування трудових умінь і навичок учнів, проблем організації продуктивної праці школярів, залучення учнів до творчої технічної та художньо-естетичної діяльності, удосконалення матеріальної бази трудового навчання, здійснення професійного навчання старшокласників, диференціації та індивідуалізації. Слід зазначити, що він та учні школи є авторами десятків навчальних програм і навчальних посібників із трудового навчання. Загальна кількість його науково-методичних праць сягає близько 350 публікацій.

Наукова школа професора Олександра Миколайовича Коберника є ваговою, в межах України, науковою спільнотою однодумців, які проводять дослідження в галузі теорії та методики виховання, теорії і методики навчання технологій та професійної освіти. Наукова школа відповідає загальноприйнятим головним ознакам: значущість одержаних результатів, високий авторитет у певній галузі науки, оригінальність методики досліджень, спільні наукові погляди, наявність наукового лідера, висока кваліфікація дослідників, згуртованих навколо провідного вченого.

З кожним роком до спільноти дослідників наукової школи професора Коберника О. М. долучаються нові члени. За час функціонування школи під керівництвом проф. О.М. Коберника захищено 10 докторських і 40 кандидатських дисертацій.

«Технології» повинні стати невід'ємною складовою частиною особистісно орієнтованої моделі освіти, сприяти забезпеченню формування соціально активної особистості, здатної до конструктивного перетворення довкілля на засадах гармонії, краси і доцільності. Наукова школа-це колективний ієрархічний організований орган, що концентрує досвід декількох поколінь. На практиці вона уособлює найяскравіший прояв колективної форми творчості під безпосереднім ідейним і практичним керівництвом визнаного ученого і вчителя, який живить цей колектив науковими ідеями і визначає зміст і методи наукових досліджень.

Таким чином, вивченні різних дисциплін, зокрема «Історія трудового навчання», «Методика трудового навчання», «Методологія наукових досліджень» студенти, магістранти та аспіранти спеціальності «Трудове навчання та технології» використовують науково-методичні праці відомих науковців, лідерів наукових шкіл при написанні рефератів, статей, курсових та магістерських робіт, а аспіранти при підготовці дисертаційних досліджень. На кафедрі теорії і методики багато років працює аспірантура і молоді дослідники широко використовують праці відомих вчених України